Бакы

АХШАМ ГӘЗЕТИ

№ 176 (9052)
Чәршәнбә, 29 ијул 1987-чи ил
Гијмәти 3 гәпик.

1958-чи илдән чыхыр

АЗӘРБАЈЧАН КП БАКЫ КОМИТӘСИ ВӘ БАКЫ ШӘҺӘР ХАЛГ ДЕПУТАТЛАРЫ СОВЕТИНИН ОРГАНЫ

ОРГАН БК КП АЗЕРБАЙДЖАНА И БАКИНСКОГО ГОРОДСКОГО СОВЕТА НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ

ВАГИФ ПОЕЗИЈА ҜУНЛӘРИ

ШАИРИН СӨЗ ДҮНЈАСЫ

«Вагифин дә көнлү чох едәр пәрваз...» —Молла Пәнаһ Вагифин бу сөзләри нечә дә узагкөрәнликлә сәсләнир. Онун көзәллији вә мәһәббәти, достлуғу вә гардашлығы тәрәннүм едән тәравәтли ше'рләри инсанлара бу күн дә кәрәкдир. Поезијасы вәтәндашлыг мотивләри илә ашыланмыш илһамлы сөз устасы бәшәријјәтин үлви һиссләрини вә чошғунлуғуну вәсф етмиш, ше'р дилини данышыг дилинә јахынлашдырмыш, ону даһа да көзәлләшдирмишдир. Бөјүк шаирин тәхминән ики јүз ил бундан әввәл Азәрбајчан дилиндә јаратдығы ше'рләри дүнја әдәбијјаты хәзинәсинин ајрылмаз тәркиб һиссәсидир.

Бу күнләрдә республикамызда кечирилән ән'әнәви Вагиф поезијә күнләри унудулмаз бир бајрама чеврилмишдир. Мараглы тәдбир илһамлы һуманист шаирин анадан олмасынын 270 иллијинә һәср едилмишдир.

ФӘХРИМИЗ, ВҮГАРЫМЫЗ

Азәрбајчан әдәбијјатынын көркәмли нүмајәндәси, дөвләт хадими Молла Пәнаһ Вагифин анадан олмасынын 270 иллији тамам олур. Бу мүнасибәтлә Газахда, Шушада вә Бакыда «Вагиф поезија күнләри» кечирилир. Поезија күнләриндә шаир һаггында мүһазирәләр охунур, әдәби-бәдии кечәләр кечирилир, рәссам әсәрләри нүмајиш етдирилир, бәстәкарларымызын сөз устасынын ше'рләринә јаздыглары маһнылар сәсләнир...

Низами адына Азәрбајчан әдәбијјаты музејиндә сәнәткарын һәјат вә јарадычылығы һаггында кениш мә'лумат верән експозисија ачылмышдыр. Експозисијада Вагифин гүдрәтиндән, вүгарындан, мәғрурлуғундан, онун бөјүк амалындан данышылыр. Експонатлар ичәрисиндә «Вагиф вә Видади Күр саһилиндә» таблосу (рәссам Д. Казымов) хүсуси јер тутур.

Өзүнүн орижиналлығы, милли рәнк чалары илә көзохшајан бу таблода Вагиф вә Видадини гатарлашыб көлән дурналары сејр едәркән көрүрүк. Санки шаирин сәси ешидилир:

Бир заман һавада ганад сахлајын,
Сөзүм вардыр мәним сизә, дурналар!
Гатарлашыб нә дијардан кәлирсиз!
Бир хәбәр версәниз бизә, дурналар!

Таблода Вагиф илә Видади ејни бир дөврүн, заманын ики ајнасы кими тәсвир едилмишдир. Онларын дејишмәси һәр ики шаирин јарадычылығында хүсуси јер тутур. Һәм Вагиф, һәм Видади һәјата реалист нәзәрлә бахмыш, әдаләтсизлијә, һагсызлыға нифрәт етмишдир. Вагиф Видадини һәмишә шәнлијә, һәјатдан зөвг алмаға чағырмышдыр:

Тој-бајрамдыр бу дүнјанын әзабы,
Әгли олан она кәтирәр табы...

Учсуз-бучагсыз вәтән торпағынын көзәллијиндән, кенишлијиндән илһам алан, онун фүсункарлығына гәлбән вурулан, һәрарәти илә исинән лирик шаирин сурәти һәмишә рәссамларымызы дүшүндүрмүш вә илһам мәнбәји олмушдур. Фырча усталарымыз Вагифи нәчиблик вә көзәллик дујғулары илә јашајан бир сәнәткар кими тәсвир едирләрсә, Видадини дүзлүк, доғрулуг ахтаран, бунун әвәзиндә исә һәгигәтин хәјанәтлә әвәз олундуғуну дәрк етдији үчүн сарсылан саф, вичданлы, бөјүк гәлбли шаир кими јарадырлар. Бу бахымдан һәр ики сәнәткарын портрети диггәти чәлб едир. М. П. Вагифин анадан олдуғу «Салаһлы кәнди» (рәссам Н. Әбдүррәһманов), «Вагиф мәдрәсәдә» (рәссам Һ. Һагвердијев) таблолары гијмәтли експонатлардандыр.

Көзәл ше'р үрәкләрә һәмишә јол тапыр, дилләрдә әзбәр олур, јашајыр. Өз өмрүнү е'чазкар бир гүдрәтлә узадан белә ше'рләрин әсасыны Вагиф лирикасы тәшкил едир.

Бојун сүраһыдыр, бәдәнин бүллур,
Кәрдәнин чәкилмиш минадан, Пәри!
Сән һа бир сонасан, чүда дүшүбсән
Бир бөлүк јашылбаш сонадан, Пәри!

«Гызлар» ше'ринә чәкилмиш иллүстрасијада да мәһз бу лирик овгат, көзәллик тәрәннүм вә тәсвир олунмушдур.

Өз лирик, дүзлү ше'рләри, ширин гәзәлләри илә гәлбләри охшајан шаирин «Мән чаһан мүлкүндә мүтләг, доғру һаләт көрмәдим» мүхәммәси исә әдаләтсиз чәмијјәтә, гәддар, зүлмкар, налајиг адамлара чидди иттиһам иди. Феодал өзбашыналығы вә һәрч-мәрчлији нәтичәсиндә Газах маһалындан, көчмәк мәчбуријјәтиндә галан М. П. Вагиф аиләси илә бирликдә Гарабағ ханлығына пәнаһ апарыр. Өз билик вә һазырчаваблығына көрә сараја дә'вәт олунан Вагиф тез бир заманда бачарыглы дөвләт хадими кими јүксәлир.

Јери кәлмишкән гејд едәк ки, Гарабағ—Күрчүстан әлагәләринин мөһкәмләндирилмәсиндә Вагифин бөјүк ролу олмушдур. Ики дөвләт арасындакы мүнасибәтләрин достчасына һәлли «Вагиф II Ираклинин сарајында» таблосунда тәчәссүм олунмушдур.

Ағыллы, тәмкинли сијаси дөвләт хадими олан Вагиф Аға Мәһәммәд шаһ Гачар тәрәфиндән көзләнилән тәһлүкәни һисс едәрәк Шушаны мүдафиәјә һазырлашыр. Исте'дадлы рәссам И. Гасымов тәрәфиндән чәкилмиш «Вагифин Гачара чавабы» таблосу експозисијаны зијнәтләндирән мараглы експонатлардандыр.

Вагиф јарадычылығына илк дәфә дүзкүн гијмәт верән М. Ф. Ахундов поезијада көрмәк истәдији хүсусијјәтләри мәһз Вагиф вә Закир ше'рләриндә тапдығыны көстәрир.

С. Вурғун исә өз устадыны белә вәсф етмишдир:

О бөјүк шаирин һәр бир ше'рини
Дејир лајласында бизим аналар.
Өләрми јурдуну севән сәнәткар!
Вагиф, еј ше'римин көнүл дастаны,
Де, сөһбәтин һаны, де, сазын һаны!

Шушада М. П. Вагиф мәгбәрәси, Бакыда Вагиф адына күчә, Вагифин Низами музејинин фасадында учалан һејкәли шаирә үмумхалг мәһәббәтинин тәзаһүрүдүр. Мин илләр кечәндән сонра да М. П. Вагиф јенә халгынын гәлбиндә дујулачаг, анылачаг, јашајачаг вә севиләчәкдир.

Солмаз МӘММӘДБӘЈЛИ,
Низами адына Азәрбајчан әдәбијјаты музејинин елми ишчиси.